

Aan de woordvoerders van de vaste commissie Veiligheid en Justitie der Tweede Kamer,

Den Haag, 9 april 2015

Betreft: Inbreng Wetsvoorstel Wijziging van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering in verband met vereenvoudiging en digitalisering van het procesrecht in hoger beroep en cassatie (34138)

Geachte woordvoerders van de vaste commissie Veiligheid en Justitie,

Uw Kamer levert op 16 april schriftelijke inbreng voor het wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering in verband met vereenvoudiging en digitalisering van het procesrecht in hoger beroep en cassatie¹. Als bijlage bij deze brief treft u het advies aan van onze commissie Burgerlijk procesrecht, die in grote lijnen positief heeft gereageerd op het voorstel. In hetzelfde kader willen wij graag enige opmerkingen maken ten aanzien van het gehele proces van modernisering en automatisering van de rechtspraak.

Wetgevingsadvies

Op 27 juni 2014 heeft de adviescommissie Burgerlijk procesrecht haar advies gepubliceerd. Dit advies is in grote lijnen positief over het wetsvoorstel. Enkele suggesties sommen wij desondanks voor u op:

- De mogelijkheid van een mondelinge uitspraak in hoger beroep wordt in de toelichting besproken. De adviescommissie is hiervan geen voorstander. Met het oog op de mogelijkheid om cassatieberoep in te stellen is het vereist dat de tekst van de uitspraak ruimschoots voor het verstrijken van de cassatietermijn beschikbaar is.
- Anders dan in de toelichting wordt vermeld, is de herinnering van de leden van de adviescommissie die aan de expertbijeenkomst hebben deelgenomen, niet dat er in de praktijk een grote behoefte bestaat aan herijking van de termijnen in hoger beroep en in civiele zaken;
- In de toelichting wordt opgemerkt dat de eiser, net als in eerste aanleg, ook in hoger beroep de verweerder op een termijn van maximaal zes maanden na de dag van de indiening van het hogerberoepschrift kan oproepen om te verschijnen. Uit de wettekst blijkt niet of de verweerder deze termijn kan verkorten, door eerder te verschijnen. De Adviescommissie acht het wenselijk dat dit mogelijk is.
- In artikel 426b wordt de termijn voor het indienen van een verweerschrift in cassatie op drie weken gesteld. Dat is ook de huidige wettelijke termijn. In de praktijk blijkt deze termijn te kort, en wordt in nagenoeg alle gevallen aan de Hoge Raad verzocht de termijn voor het indienen van een verweerschrift met drie weken te verlengen.

Zorgen met betrekking tot uitvoering ICT

Vanaf de start is de NOvA verklaard voorstander geweest van de modernisering en automatisering van de rechtspraak (project KEI) . De NOvA heeft actief de samenwerking met de rechtspraak en het ministerie van Veiligheid en Justitie gezocht,

Bezoekadres

Neuhuyskade 94
2596 XM Den Haag
Tel. 070 - 335 35 35
Fax 070 - 335 35 31

Postadres

Postbus 30851
2500 GW Den Haag

¹ <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/publicaties/2014/04/17/concept-memorie-van-toelichting-wetboek-van-burgerlijke-rechtsvordering-voor-digitalisering-procesrecht.html>

met als doel het gezamenlijk tot stand brengen van een veilig en betrouwbaar systeem.

Gedurende het project hebben wij echter ook herhaaldelijk gewezen op de in onze ogen te grote ambitie. Zowel op het gebied van de tijdsplanning (te krap), het budget (te conservatief) en het betrekken van gebruikers door middel van testrondes (te beperkt), voorspelden wij problemen².

Op alle drie genoemde gebieden zijn inmiddels ook daadwerkelijk tegenvallers opgetreden:

- de vorige minister van Veiligheid en Justitie, de heer Opstelten, heeft vorig jaar op basis van de voortgang van KEI al uitstel van 6 maanden afgekondigd (in te gaan nadat uw Kamer akkoord is met het wetsvoorstel).
- uw Kamer is twee weken geleden geïnformeerd over het significant duurder uitvallen van het project, waardoor het budget nu gedeeltelijk ongedekt dreigt te worden³.
- februari jongstleden is op de huidige versie van het systeem door de rechtspraak zelf een zogeheten 'no go' gegeven wegens de tekortkomingen die na de eerste testronde bleken te bestaan.
- op dit moment is ons nog steeds niets bekend over de zogenaamde 'system2system'-koppeling, die het mogelijk moet maken voor kantoren om binnen hun eigen software-omgeving te blijven werken. Het laatste nieuws is dat er pas in juni technische info beschikbaar komt;
- tot slot start de pilot voor het asielrecht niet bij 4 gerechten met alle asielrechtadvocaten van Nederland, maar bij 1 gerecht met deelname van slechts 2 advocaten van hetzelfde kantoor (!).

De NOvA pleit niet voor stopzetten van KEI. Zoals eerder gezegd zijn wij voorstander van een rechtspraak die met zijn tijd meegaat en die transparantie en werkbaarheid hoog in het vaandel heeft. De zorgen van de NOvA met betrekking tot het ambitieniveau zijn echter onverminderd groot. Evenals onze zorgen op het gebied van de in onze ogen onduidelijke governance en het te weinig betrekken van de gebruikers van het systeem (zowel binnen de rechtspraak als bij de ketenpartners).

Hierin verwijzen wij ook nogmaals naar de uitkomsten van het onderzoek van de Commissie Elias⁴, waarin onder meer wordt gesteld dat gebruikers in staat moeten worden gesteld om het systeem vooraf uitgebreid te testen, terugkoppeling te geven en vervolgens doorgevoerde wijzigingen opnieuw grondig te testen. Dit mechanisme is onvoldoende ingebed in het project KEI. Tot nu toe zijn wij, als vertegenwoordigers van de Nederlandse advocatuur, gedurende de laatste 2 jaar slechts bij 1 gebruikerstest betrokken (die overigens resulteerde in een 'no go').

De NOvA juicht het gebruik van de 'agile' of 'scrum'-methode in KEI toe, maar constateert ook dat door de oplevering 'in stukjes en brokjes' er voor de eindgebruikers (binnen én buiten de rechtspraak) onvoldoende zicht is op het complete eindproduct.

Ook verwijzen we naar het advies van de Raad van State uit 2014⁵, waarin deze stelt:

"Het wetsvoorstel heeft als doel het civiele procesrecht te vereenvoudigen en te uniformeren. Het lijkt niet noodzakelijk daarnaast digitaal procederen verplicht te stellen. Door beide,

² Brief Wetsvoorstel vereenvoudiging en digitalisering van het procesrecht (KEI), 10-12-2014

³ Toelichting op de businesscase van het programma kwaliteit en innovatie, 24-03-2015

⁴ Kamerstuk 33362 Parlementair onderzoek naar ICT-projecten bij de overheid, hoofdstuk 7.2

⁵ Raad van State advies W03.14.0121/II, (26-06-2014)

ongelijksoortige, onderwerpen te koppelen worden de doelen van het wetsvoorstel bovendien afhankelijk gesteld van het welslagen van de automatisering. Dat welslagen is volgens de Afdeling advisering nog allerm minst zeker.”

Het bezwaar⁶ van toenmalig minister Opstelten dat het separaat en opeenvolgend doorlopen van deze trajecten mogelijk tot een extra financiële belasting voor de rechtspraak zou betekenen volgen wij niet; financiële motieven mogen niet leiden tot een overhaaste invoering van KEI.

De NOvA wil daarom pleiten voor temporisering, een pas op de plaats. Daarbij verwijzen wij naar de beantwoording van de schriftelijke vragen van de begroting Veiligheid en Justitie voor het jaar 2015, toen de minister opmerkte : *“Voorop staat dat het digitale systeem goed en betrouwbaar werkt. Pas dan gaat het digitaal procederen van start. Iedere fase start pas als de vorige fase succesvol is doorlopen. 2018 is daarmee een streefdatum”*.⁷

De Nederlandse rechtspraak is te belangrijk om als proeftuin te gebruiken, te belangrijk om enkel als kostenpost te worden beschouwd. Enige vorm van digitalisering kan pas worden ingevoerd als het systeem bewezen veilig en betrouwbaar is. Dat kost tijd, wellicht meer tijd dan men zich vooraf heeft gerealiseerd. De advocatuur ziet liever een goed werkend, compleet, veilig en betrouwbaar systeem over twee jaar, dan een ontoereikend systeem dit jaar.

Met vriendelijke groet,
namens de algemene raad

Bart van Tongeren
Lid algemene raad Nederlandse orde van advocaten,
Portefeuillehouder Kwaliteit en Innovatie Rechtspraak
Nederlandse

⁶ Minister: Vernieuwing rechtspraak en digitalisering moet tegelijkertijd (23-10-2014)
<https://www.rechtspraak.nl/Actualiteiten/Nieuws/Pages/Minister-Vernieuwing-rechtspraak-en-digitalisering-moet-tegelijkertijd.aspx>

⁷ KS 34000 VI, nr. 18. [Antwoorden schriftelijke vragen Begroting Veiligheid en Justitie 2015, antwoord op vraag 488](#)